

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 2. Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Lärosäte: Luleå tekniska universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet **dans**

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Personalens samlade kompetens för att ge ämnet dans i ämneslärarutbildningen är, utifrån de personella förutsättningar som råder i landet, relativt god. Från 2018 undervisar fyra tillsvidareanställda adjunkter inom dansområdet och en professor i danspedagogik på konstnärlig grund i programmet (se kompetenstabell). Professorn har ett övergripande ämnes- och kvalitetsansvar, men gör begränsade insatser som lärare. Bland adjunkterna har samtliga en danslärarutbildning eller danspedagogutbildning. Två av fyra är dessutom för närvarande yrkesverksamma som lärare i grundskolan. Samtliga adjunkter har erfarenhet av undervisning på gymnasienivå. En av adjunkterna arbetar även på eftergymnasial nivå vid en musikalutbildning och en annan är utbildad fysioterapeut. Att ämneslaget är litet medför att alla lärare har en god helhetsbild över utbildningen och också över studenternas prestationer. Detta i sin tur kommer studenterna till godo när det gäller att stötta dem inför omexaminationer eller dylikt. Vid kursutveckling och analys av genomströmning hjälps alla lärare åt, och alla har goda insikter i hur det går för studenterna.

En utmaning, och strategi, inom ämnet har varit att säkra kompetens inom området dans, då det råder kompetensbrist även nationellt. Det i sin tur beror på att dans är ett nytt område inom akademien och kunskapen i och om danskonst ännu inte är etablerad fullt ut inom akademien. Att hitta rätt lärarkompetens till danslärarutbildningen har således varit en utmaning

Vid sidan av den fastanställda personalen anlitas ett antal gästlärare, som är verksamma på olika nivåer (gymnasielärare, frilansande danskritiker osv.) från Sverige. Den omnämnda danskritikern examinerar studenterna i danshistoria och dansanalys. Vidare tar vi in internationell kompetens, bland annat danskonstnärer från Israel, USA och Frankrike, och dessa gästlärare kopplas mot de moment som ges i kurserna.

Ledningsstruktur

Ämneslärarutbildningen vid LTU har en ansvarig utbildningsledare, placerad på campus i Luleå. Inriktningarna musik/fördjupning musik, dans/fördjupning dans samt musik/annat ämne och dans/annat ämne har dessutom en särskild utbildningsledare på musikhögskolan, campus Piteå. Tanken är att denna ska ha en operativ roll på plats i ledningen av inriktningarna och tillsammans med examinatorer och lärare. Detta är ett val institutionen gjort för att skapa enkla, snabba och transparenta kommunikationsvägar mellan campusorterna. Med tanke på de estetiska ämnenas särprägel ger detta arrangemang också ett bra stöd till den utbildningsledare som ansvarar för ämneslärarprogrammets helhet då den lokala utbildningsledaren har närhet till sina lärare och studenter. Möten som berör ämneslärarprogrammet genomförs kontinuerligt på olika nivåer. Ett månatligt möte är HUL/UL-möten vid vilka huvudutbildningsledaren och programmets utbildningsledare, samt utbildningsadministratörer ingår. Vid dessa HUL/UL-möten behandlas frågor som direkt berör ämneslärarutbildningen och dess inriktningar. Strategiska diskussioner som rekrytering, utbildningsförändringar, omvärldsanalys, genomströmning etc. avhandlas.

Avdelningsmöten genomförs månatligen lokalt med all personal på danslärarprogrammet och övriga utbildningar under avdelningschefens ledning. Avdelningsmötena har till funktion att informera om avdelningens verksamhet, dvs personalfrågor, lokalfrågor, ekonomi och liknande.

Det finns en kompetensförsörjningsplan för att säkra rätt kompetens också på längre sikt. Planen avhandlas på ledningsnivå inom institutionen för att identifiera behov av strategiska satsningar. Detta har bland annat medfört den pågående strategiska satsningen på att kompetensutveckla en av adjunkterna, som läser en breddmaster i estetiska ämnen i Finland. När det gäller studenternas självständiga arbeten, som skrivs på avancerad nivå, används disputerade lärare i handledning och examination, ofta i kombination med personal i ämnet dans. Vidare har en professor och ämnesföreträdare i musikpedagogik haft ett betydande ansvar när det gäller utformning och genomförande av kursen för de självständiga arbeten som skrivs även inom dansämnet.

Sammantaget har ämnet dans bra förutsättningar att ge en utbildning som bygger dels på den vetenskapliga grunden för ämneskunskaper som ingår i gymnasieskolans dansämne, dels på utbildning och professionserfarenhet inom det danspedagogiska fältet. Omfattningen av, och inriktningen på, den personal som finns står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Musikhögskolan i Piteå grundades 1978 på uppdrag av riksdagen, med syftet att utbilda musklärare till grundskola, gymnasium och kulturskola. 1984 bildades nuvarande campus inne i Piteå. Ämneslärarprogrammet med inriktning dans inrättades inför läsåret 2003/2004 och kom därmed att bli den första danslärarutbildningen i landet. För studenterna vid ämneslärarutbildningen i dans finns tre ändamålsenliga danssalar varav en är 300 kvm. Yta och rymd har stor betydelse i arbetet med danskomposition och koreografi, samt i det ämnesdidaktiska arbetet. Närheten mellan de olika utbildningarna ger en naturlig grogrund för tvärkulturellt samarbete mellan de utbildningar som ges vid campus Piteå, främst med Ämneslärarutbildningen i musik, men även med Musik: konstnärlig kandidat, Journalistik och medier samt Ljudteknik. I direkt anslutning till musikhögskolan och danslärarutbildningen finns konserthuset Studio Acusticum och tillhörande konsertlokal Blackbox. Blackbox används av studenter och lärare i de kurser där publika examinationer görs. Konserthuset Studio Acusticum och Blackbox tillhör Piteå Science Park men LTU hyr dessa lokaler. Ett väl utvecklat nationellt och internationellt nätverk inom dansen är också en värdefull tillgång för utbildningen. Danslärarutbildningen vid LTU samverkar exempelvis med det nationella Institutet Dans i skolan samt i nätverk mellan övriga lärosäten för att stärka dansen och danspedagogiken. Lärarutbyten i Erasmus-programmet genomförs kontinuerligt under en vecka per läsår med Uleåborgs universitet. Vi utbyter kompetenser med varandra genom gästlärarbesök och diskuterar bland annat utveckling av utbildning, kurser och examinationsformer. Utbytet har flera olika nivåer, dels den personliga kompetensutvecklingen universitetsläraren får genom att möta studenter och lärare i ett annat land/kultur och att undervisa på ett annat språk, dels utveckling av den nordiska dansundervisningen och danskulturen.

Danslärarutbildningens kursutbud inom dansgestaltning, danskunskap, danshistoria, analys och danspedagogik genomsyras av olika perspektiv på dans och dansens roll i skolan: kulturella, sociala, emotionella, kinestetiska och estetiska. Studenterna möter kontinuerligt viktiga förebilder inom dans och danspedagogik genom lärare och gästlärare som lyfter fram danslärarrollens möjligheter och spännande utmaningar i skiftande ämnesdidaktiska situationer. Studenterna möter skolelever inom VFU och dessutom i olika dansmiljöer i det omgivande samhället. För att stärka undervisnings- och studiemiljön för såväl studenter som undervisande personal samverkar LTU med olika typer av verksamheter. Exempelvis finns ett samarbete mellan skolor i Skärholmen, Piteå, Skellefteå, Kiruna, Kista och Södertälje samt sameskolorna i Karesuando, Kiruna, Gällivare, Jokkmokk och Tärnaby. I samband med Dans i skolan- biennalen 2016 och 2018 uppmärksammades utvecklingsarbetet *Dans och integration i skola och högskola*. Konkret innebar det, bland annat, ett ökat fokus mot nyanlända ungdomar i kursutbudet. LTU, Institutet Dans i skolan, Skellefteå kommun och Piteå kommun har arrangerat de två första nordiska forskningskonferenserna inom området Dans i skolan (2016 och 2018). Eftersom forskning inom danspedagogik ännu inte är särskilt stark i Sverige måste samarbete ske inom Norden och genom övriga internationella nätverk. Det finns också ett stort behov av forskning och kurslitteratur för området Dans i skolan. Vid LTU har professorn i danspedagogik inom ramen för sitt uppdrag påbörjat arbetet med en ny bok där flera perspektiv på utvecklingsarbete inom Dans i skolan ska presenteras, samtidigt som inspirerande exempel lyfts fram. Metodutveckling från förskolor, grundskolor, gymnasieskolor och högskolor ska dokumenteras och det blir ett särskilt fokus på det prioriterade arbetet med dans och integration i skola och högskola.

Beskrivning av utbildningen

Vid utformningen av ämneslärarprogrammets kurser i dans har en målmatris använts. Kollegiet har tillsammans arbetat med att utifrån examensmålen bygga upp utbildningen på grund- och avancerad nivå, vilket resulterade i den progression som nu syns i utbildningsplan och kursplaner, både i kursnamn, innehåll och examinationsuppgifter. Inriktningen dans utgörs av programkurser som varvas med UVK och VFU (se del 1). I programmet ingår totalt sex kurser à 15 hp i dans och lärande, som i olika omfattning innefattar dansgestaltning, danskunskap, dansdidaktik och dansens estetik och historia. Från och med hösten 2019 kommer *Estetisk produktion* (7,5 hp) och *Estetisk kommunikation* (7,5 hp) att slås samman, som ett resultat av studenters inspel. De har framfört att utbildningen i alltför hög grad har varit för uppdelad i små delmoment med många, till omfattningen, begränsade examinationsuppgifter. Vid kursutvecklingsarbete har dessa påpekanden beaktats och vi kommer således att ha totalt sju kurser om 15 hp. Till detta kommer sex kurser om 7,5 hp (vissa obligatoriska och vissa valbara), samt en kurs om 30 hp (dans- och genreprofilering i år 4 för dans, fördjupning dans). Inriktningen avslutas med ett självständigt examensarbete om 30 hp.

Målet med kursernas innehåll och genomförande är att studenten ska tillägna sig bred kunskap i olika dansgenrer och djup kunskap inom egen vald dansgenre. Studenten ska därtill få goda ämnesdidaktiska kunskaper och möjlighet att utveckla en stark läraridentitet. Eftersom ämneslärarstudenter inom de konstnärliga ämnesområdena får behörighet att undervisa i såväl gymnasieskolan som grundskolan (och kulturskolan), är det viktigt att de utvecklar en stark läraridentitet, inte enbart en ämnesläraridentitet.

Översiktligt kan innehållet i kurserna beskrivas enligt nedan.

År 1: *Grundkurs i dans och lärande 1* och *Grundkurs i dans och lärande 2* (U0003G och U0004G). Fokusområden i år 1 är dansgestaltning, anatomi, didaktik (balett, jazz och modern nutida dans), fältstudier (som inom dans kallas verksamhetsförlagt lärande, VFL), danskunskap och danshistoria.

År 2: *Fortsättningskurs i Dans och lärande 1* och *Fortsättningskurs i Dans och lärande 2* (U0010G och U0024G) + *Avancerad kurs i dans och lärande 1* (U7008G). Fokusområden i år 2 är dansgestaltning, didaktik, musik, dansanalys, fältstudier (VFL) och danskunskap. I *Avancerad kurs i dans och lärande 1* (U7008G) tillkommer även forskningsmetodik. Under år 2 väljs genre och didaktikundervisningen kopplas till den.

År 3: *Avancerad kurs i dans och lärande 2* (U7007G). Under kursen genomför studenterna ett eget forskningsarbete med en egen skriftlig och gestaltande produktion.

Efter den avslutande kursen på avancerad nivå byter studenter, ifall de inte läser dans med fördjupning dans till sitt andra ämne. För de studenter som fortsätter med fördjupning i ämnet dans följer kurser enligt nedan.

År 3: *Dansteori*, 7,5 hp (U0020G). Kursen innehåller dansgestaltning, didaktik, metodutvecklingsarbete, dansanalys, danshistoria och upphovsrätt. De nästkommande 7,5 hp i samma läsperiod är valbar. Studenten kan välja mellan *Dansimprovisation och komposition* eller *Danskomplementär träning*. I läsperiod 4 ligger tre valbara kurser om vardera 7,5 hp: *Repertoar dans*, *Koreografi* och *Dans och lärande i grundskolan*. Studenten väljer två av dessa.

År 4: *Dans och genreprofilering*, 30 hp (U7004G). Kursen innebär en fördjupning både inom konstnärligt pedagogisk arbete och i studentens egen dansgestaltning i den egna profileringen (genren). I läsperiod 4 ingår *Estetisk produktion* och *Estetisk kommunikation* om vardera 7,5 hp. Innehållet i *Estetisk produktion* är dansgestaltning, sceniskt projekt och projektmetodik. Innehållet i *Estetisk kommunikation* är estetiska verktyg, metodutvecklingsarbete och dokumentation.

År 5: *Dans och kunskapsbildning*, 15 hp (U7026G). Kursen innebär val av en annan genreprofilering och innehåller didaktik, dansprojekt, kommunikation och media. När studenten i denna kurs väljer en ny genre startar undervisningen på en avancerad nivå med fokus på en utvecklad lärarroll, med djup förståelse för, och förmåga att tolka gymnasiets ämnesplaner, fokus på genrespecifika kunskaper och kunskaper om återkoppling på lärande. Progressionen mot fördjupning är tydlig i såväl genomförandet som i examinationen.

Två av de verksamhetsförlagda utbildningarna, *VFU 1, ämneslärare* (U0010P, 7,5 hp) och *VFU 3, ämneslärare* (U7011P, 15 hp), är inriktade på huvudämnet dans. *VFU 2, ämneslärare* (U0020P) läser studenten sitt andra fördjupningsämne (dvs fördjupning dans eller engelska/historia). För de studenter som läser fördjupning dans används en vecka av *VFU 2, ämneslärare* (U0020P) till studier i grund- eller kulturskola. Syftet med att göra VFU i grundskolan är att få kunskap i dansens funktion i idrott och hälsa (se även del 1). Studenterna får med detta upplägg en breddad kompetens, vilket medför att de blir eftertraktade på arbetsmarknaden, inte minst för att huvudmännen kan nyttja kompetensen i såväl skola som kulturskola.

Examensarbete i dans, ämneslärarexamen, inriktning mot gymnasieskolan (U7027P, 30 hp) är en kurs där studenten får fördjupa sig inom ett specifikt område med relevans för det framtida yrkesutövandet. Det innebär att studenten planerar, självständigt genomför och med vetenskaplig och språklig akribi och kongruens skriftligt rapporterar och sakligt diskuterar sitt och en medstudents vetenskapliga arbete kritiskt. Den vetenskapliga kvaliteten i utbildningen säkerställs genom att professorn, tillika ämnesansvarig, är examinator i samtliga kurser. Examinator är ansvarig för att kontinuerligt uppdatera kursplaner, inklusive litteraturlistor, för att tillgodose att de är relevanta i förhållande till dansforskning och skolans dansämne. Revideringar av kursplaner sker i dialog med övriga undervisande lärare i kurserna, och ofta i samråd med hela ämneskollegiet, samt med utgångspunkt i de utvärderingar som studenterna gör av kurserna. Utbildningens innehåll är därmed väl förankrad såväl bland lärare och studenter.

Examinationer

Kursmålen avgör vilken examinationsform som är lämplig och examinationsformerna är varierade: muntliga presentationer, skriftliga inlämningsuppgifter, tentamina, aktivt deltagande i danslektioner, gruppdiskussioner, genomförande av övningsundervisning samt gestaltande examinationsformer. En del av examinationerna, exempelvis koreografi, sker i grupp och bedöms vid gemensamma examinationer. När så sker har varje student en unik roll i sammanhanget men är också en del av helheten. Examinationen måste därför ske i samspel med andra, vilket ställer stora krav på undervisande lärare för att säkerställa den individuella prestationen vid examinationstillfället. Av den anledningen deltar ofta fler än en lärare vid examinationstillfället. De praktiska examinationerna videofilmas också, som en extra säkerhets- och kvalitetsåtgärd. Om läraren vill säkerställa att bedömningen är korrekt eller studenten vill diskutera sin prestation finns videon tillgänglig.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. För ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Ämnet dans är tätt knutet till personen och den långa traditionen av mästare-lärling samt tyst kunskap. Inom undervisning i konstämnen, i detta fall ämnesläarkombinationer i programmet där dans är huvudämne, finns inslag i utbildningen där studenten ska träna att skapa, framföra, åskådliggöra, beskriva, tolka och värdera dans. Själva kunnandet i dans är förkroppsligat, vilket påverkar undervisningen. Mycket av kommunikationen som sker under lektionen är inte verbal utan studenterna lär sig med hjälp av att bli visade, genom att läraren förebildar, eller i själva erfarenheten av att "vara i dansen" och uppleva rörelser som uttryck.

De olika kurserna syftar till att ge studenten såväl bredd som djup i ämnet dans. Den breddade kompetensen nås, förutom genom den verksamhetsförlagda utbildningen (se del 1) också genom att studenterna auskulterar vid olika skolor och genom att studenterna själva får undervisa i dans. Detta genomförs som fältstudier i form av verksamhetsförlagt lärande (VFL) och löper över tid. Där möter studenterna samma grupp elever i gymnasiet under en timme per vecka i elevernas obligatoriska dansundervisning. Det verksamhetsnära arbetet säkerställer att studenterna kan identifiera yrkesrelevans och även genomföra ämnesundervisning som är yrkesrelevant. Arbetssättet ger även studenten möjlighet att tidigt komma in i rollen som danslärare och därmed kunna tillägna sig ett långsiktigt perspektiv på undervisning i dans. Det handlar till en början om en avgränsad del av en lektion men så småningom ska studenterna ta ansvar för en hel lektion eller flera lektioner. Att planera, genomföra och ta del av elevernas progression är av stor betydelse för den blivande danslärarens utveckling.

Till den breddade kompetensen hör också studenternas förmåga att kunna möta olika miljöer och målgrupper. Ett exempel på en målgrupp som kräver särskild kunskap är nyanlända, som ännu inte behärskar det svenska verbala språket. I inriktningen ingår därför att studenterna ska skapa undervisningsformer (benämnt "möten i dans") tillsammans med de nyanlända för att själva få möjlighet att vidareutveckla sina metoder och kunskaper, samt kommunicera dem. Studenterna kan därmed sägas utforska dansens "internationella språk" i mötet med nyanlända elever inom både gymnasie- och grundskola. Samtidigt genomför de värdefullt utvecklingsarbete, dels inom ramen för sina studier, dels för det yrkesverksamma fältet.

Nämnas ska också att blivande danslärare, inom ramen för ämneslärarprogrammet, har varit delaktiga i verksamhetsnära utvecklingsarbeten genom att, tillsammans med lärarutbildare, verksamhetens lärare och doktorander från musikpedagogik, utarbeta metoder för dans och språkutveckling, dansad historia och dansad matematik. De har därmed fått fördjupad insikt i såväl aktuellt utvecklingsarbete som forskningsarbete. I kurserna som ges på avancerad nivå (*Avancerad kurs i dans och lärande 1* och *Avancerad kurs i dans och lärande 2*) ingår vetenskapliga forskningsmetoder som kopplas till aktuell forskning i dans.

Vidare får studenter fördjupad insikt i det forskningsarbete som pågår nationellt genom en konferens som Institutet Dans i skolan och LTU samordnar. Dels deltar studenterna i konferensens seminarier, dels utgör innehåll från konferensen underlag för diskussioner och examinationsuppgifter (Se Mål 2 och Utbildningsmiljö). Kontinuerligt tillförs också kompetens från det omgivande samhället och skolverksamheten genom studenternas fältstudier (VFL). Lärarlaget i ämnet dans undervisar dessutom vid gymnasieskolor, grundskolor och kulturskolor. Dessa möten tillför erfarenheter och kunskaper från skilda miljöer och målgrupper som överförs från lärarna till våra dansstudenter och vidare tillbaka till skolverksamheten.

Ett exempel på en fördjupning inom ämnesstudierna sker när studenterna har genomfört grunderna inom alla tre genrer (jazz, balett, modern nutida dans), vilket sker i utbildningens grundkurser. Under år 2 väljs en genre av dessa tre och viss fördjupning sker både vad det gäller genrekunskap och ämnesdidaktik. Under år 5 väljs sedan en annan genre. Den innebär en ytterligare fördjupning av jazz, balett eller modern nutida dans, eller en helt ny genre, till exempel Street dans. Tanken med att välja en ny genre i det här skedet i utbildningen är att ge en breddad/fördjupad genrekunskap, men också en väsentligt fördjupad ämnesdidaktisk kunskap genom studentens utvecklade förmågor att reflektera över sitt eget och andras lärande och sin lärarroll. En del av den fördjupade kunskapen handlar också om att studenten ska reflektera över hur (skol)ämnet dans kan utvecklas i den kommande lärarprofessionen.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Vetenskapsteori behandlas i stort sett uteslutande inom ramen för UVK-kurserna (se del 1).

I *Avancerad kurs i dans och lärande 1* (U7008G) ingår ett moment (5 hp) om forskningsmetodik och vetenskapsteorier, exempelvis i form av litteratur om aktionsforskning, som är en etablerad forskningsmetod inom konstnärliga ämnen. Momentet innehåller föreläsningar om vad ett gestaltande projekt kan vara, hur systematik, reflektion och analys ser ut i relation till den koreografiska praktiken och presenteras med ett vetenskapligt perspektiv. Kursen innehåller även "metodikverkstad" med litteraturstudier där studenterna introduceras i att formulera och skriva ett PM innehållande en koreografisk idé som stödjer sig i behandlad metodisk litteratur. Ett av lärandemålen är att studenten ska "redogöra för och kritiskt reflektera över forskningsprocesser- och metoder i dans." Vidare ska studenten planera ett gestaltande projekt i dans. Planeringen examineras genom inlämning av ett skriftligt PM som innehåller inledning, metod, gestaltning och litteratur. I den följande kursen, *Avancerad kurs i dans och lärande 2* (U7007G) som ges på avancerad nivå, följer en vidareutveckling av den tidigare kursens PM. Under kursen genomför studenterna ett eget forskningsarbete med en egen skriftlig undersökande, vetenskapligt kopplad inlämningsuppgift, samt en gestaltande produktion som båda ska vara väl integrerade och bilda en sammanhängande helhet. Som en del av examinationen ska studenten försvara sitt arbete muntligt samt opponera på någon medstudents arbete, både ifråga om det gestaltande och skrivna. Arbetssättet förbereder studenterna väl inför det kommande självständiga arbetet. Progressionen sker således i tre steg även inom ramen för den avancerade nivån, från U7008G, till U7007G och slutligen till det avslutande examensarbetet (U7027P).

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Studier i ämnet dans innebär flera möjligheter att nå målet. I ett delmoment i kursen *Fortsättningskurs i dans och lärande 2* (U0024G), studeras hur man på ett relevant sätt påvisar hur grundläggande danskomplementär träning kan användas för att komma vidare i en specifik problemställning med utgångspunkt i träningsfysiologiska principer, vetenskaplig forskning och grundläggande kunskaper i och om anatomi. Genom vetenskapliga artiklar lyfter studenterna fram de viktigaste, mest intressanta resultaten och/eller uppfinningarna och skapar utifrån det ett antal danskomplementära övningar. Momentet examineras genom att studenterna presenterar och demonstrerar sina danskomplementära övningar med utgångspunkt i den på förhand valda problemställningen. Därefter diskuteras övningarna tillsammans i grupp (reflektion).

Inom ämnet dans pågår ett paradigmskifte från tidigare traditioner (mästare – lärling) till att idag fokusera och utgå från studenternas (eller elevernas) lärande. Danslärares roll har förändrats och studenten (eller eleven) får mer inflytande och ökad medvetenhet om sitt eget lärande. I *Fortsättningskurs i dans och lärande 1*, 15 hp (U0010G) riktas litteraturstudier och praktiska övningar mot målet att kunna beskriva, analysera och reflektera över den egna utvecklingen i dansläraryrollen.

I kursen *Självständigt arbete* (U7027P) får studenten den fördjupade förmågan att kritiskt granska vetenskapliga texter så väl som den egna textproduktionen genom en seminariemodell utvecklad vid musikhögskolan i Piteå och numera använd vid flera lärosäten i Sverige, där fokus läggs på progression och kritisk läsning med hjälp av så kallade kritiska vänner. Seminariemodellen ger dessutom goda förutsättningar för studenternas utvecklande av deras förmåga att tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter. Med denna arbetsform utvecklar studenterna kunskaper och färdigheter som gör att deras arbeten bidrar till professionens gemensamma kollegiala kunskapsutveckling. Disputerad personal handleder, tillsammans med adjunkter, studenterna i såväl grupphandledning som individuell handledning och det är alltid lägst disputerade personer som examinerar de självständiga arbetena. Från vårterminen -19 kommer en professor som disputerat vetenskapligt samt har en bakgrund i dansundervisning att examinera de självständiga arbetena. Dessa kompetenser kommer studenterna tillgodo genom dels det vetenskapliga perspektivet, dels det professionella.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Undervisning i de flesta kurserna inom ämnet dans relaterar till såväl tillämpad ämnesdidaktik som metodik, samt till relevansen i ett utbildningsperspektiv. Tydligast blir detta i VFU, men ämnesstudierna ger också goda möjligheter för studenterna att i tillämpad form visa kunskaper. Kursen *Grundkurs i dans och lärande 1* (U0003G) tar, för att nämna ett exempel, sin utgångspunkt i de kulturella, sociala, kinestetiska, emotionella och estetiska aspekterna på dans och lärande. Studenten ska efter avslutad kurs ha tillägnat sig en grundläggande nivå i sin dansteknik, konstnärliga kunskap och pedagogiska medvetenhet inom dansområdet. Undervisningen består av kontinuerlig dansundervisning, föreläsningar, självständiga studier, grupparbeten, fältstudier, diskussioner och litteraturstudier.

Kursen består av två moment. Det första momentet, "Dans och dansdidaktik" (10,5 hp) innehåller flera lärandemål som behandlar ämnesdidaktik. Studenten ska efter avslutad kurs bland annat kunna planera, genomföra och utvärdera delar av danslektioner för elever i skolväsendet på en grundläggande nivå. I momentet arbetar studenterna med lärandeaktiviteter såsom diskussion och övningsundervisning, fältstudier (VFL, där studenterna besöker också en gymnasieskola och auskulterar i dansundervisning). Reflektionerna delas med gruppen och läraren i ett seminarium. Kursmålet examineras genom att studenten redovisar en övning i en eller flera genrer på en grundläggande nivå. Övningen ska ta utgångspunkt i ämnesplanen för Dansteknik 1, Gy 11. Varje student som examineras kommer att undervisa sina medstudenter under examinationen, dels för att få en autentisk undervisningsmiljö, dels för att få respons på sina planeringar. I denna kurs läggs således en ämnesdidaktisk grund, vilken fördjupas i nästkommande kurser.

Moment 2, "Dans och lärande" (4,5 hp) består av föreläsningar och seminarier, som behandlar bland annat kulturpolitik och dansens ställning i samhället. Lärandemålet examineras genom en rapport i vilken studenten bland annat ska reflektera över hur dansen kan förankras i skolväsendet och identifiera och beskriva förutsättningar för barns och ungdomars lärande i dans med utgångspunkt i skolans styrdokument.

I kursen *Dans och kunskapsbildning* (U7026G, 15 hp), som ges på avancerad nivå, ska studenten ha uppnått fördjupade kunskaper i dansämnenas specifika karaktär och i självständigt reflekterande kunna tillämpa dessa i dansundervisning för skolväsendet. Studenten ska också ha tillägnat sig en omfattande erfarenhet av att självständigt och medvetet kunna gestalta och analysera dans samt självständigt planera och genomföra ett metodutvecklingsarbete i dans. I kursen arbetar studenterna praktiskt med att planera, skapa, undervisa och utvärdera danslektioner för elever i gymnasieskolan. Detta ska genomföras på avancerad nivå och med utgångspunkt i gällande styrdokument. Kursmålet som lyder: "tillämpa och utvärdera dansundervisning för elever i skolväsendet utifrån gällande styrdokument och ett konstnärligt pedagogiskt perspektiv på en avancerad nivå" examineras genom att studenten under 75 minuter redovisar en danslektion i den valda genren på en avancerad nivå. Lektionen ska ta utgångspunkt i ämnesplanen för *Dansteknik 2*. Varje student som examineras kommer att undervisa sina medstudenter under

examinationen, dels för att få en autentisk undervisningsmiljö, dels för att få respons på sina planeringar. Den ämnesdidaktiska grund som lades i kursen *Grundkurs i dans och lärande 1* (se ovan) och som successivt har fördjupats i flera kurser, avslutas här på avancerad nivå när det gäller ämneskurserna. Studenterna förväntas kunna tolka och omsätta kursmålen för *Dansteknik 2* på en avancerad nivå, vilket syns i till exempel hur studenten presenterar övningarna under lektionen. Studenten förklarar, för sina elever, syftet med varje övning på ett relevant sätt samt ger fokuserad och relevant feedback som är kopplat till övningens syfte. Studenten ska också kunna förmedla genrespecifik danskunskap genom tydlighet, stor inlevelseförmåga och dansgestaltning på en avancerad nivå.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Främst nås målet genom de tre VFU-kurserna (se del 1), men de ämnesteoritiska kurserna säkerställer också att studenterna övar sina förmågor att undervisa. Våra danslärarstudenter möter barn i dans inom grundskolan som har andra behov och färdigheter än gymnasieelever. Studenterna möter även andra målgrupper såsom nyanlända och unga vuxna som inte har dansat förut. Genom att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisningen och de pedagogiska mötena med dessa olika målgrupper tränas studenterna i att beakta de olika individernas lärande och utveckling. På så vis visar de förmåga att, även inom ramen för ämneskurserna, uppnå målet.

I kursen *Estetisk kommunikation 7,5 hp (D0104G)* ingår att studenten väljer ett utvecklingsområde inom didaktiken, där hon/han utmanar och/eller utforskar det traditionella sättet att undervisa. Studenterna uppmuntras att leta efter forskningsartiklar och litteratur som behandlar det valda utvecklingsområdet. Under litteraturseminarium, presenterar varje student sitt utvecklingsområde och vilken forskning eller motsvarande hon/han har tagit med sig. Uppgiften innehåller också planering och undervisning av lektioner, samt ett slutseminarium. Under undervisningstillfällena testar studenten sina idéer i praktik, samt reflekterar över och fortsätter att utforska sitt utvecklingsområde. I slutseminariet presenterar studenten sin läroprocess och reflekterar kring sitt eget lärande i denna uppgift/kursmoment. Studenterna ska även lyfta fram relevanta frågor och synpunkter till varandras presentationer.

I kursen *Fortsättningskurs i dans och lärande 1 (U0010G)* ska studenten för att bli godkänd ha en väl utvecklad dansteknik och expressivitet inom klassisk balett, modern nutida dans och jazzdans, samt ha vidareutvecklat sin konstnärliga och pedagogiska medvetenhet och skicklighet inom respektive område. Momentet består av föreläsningar, seminarium, praktiska lektioner, eget arbete, övningsundervisning och diskussioner. Momentet examineras genom att studenten undervisar en del av en lektion, med kopplingar till skolans styrdokument.

I kursen *Koreografi 7,5 hp (U0017G)* ska studenten efter avslutad kurs uppvisa en väl utvecklad dansteknik och expressivitet i dans, fördjupat sin konstnärliga kunskap samt vidareutvecklat sin pedagogiska medvetenhet och skicklighet inom området koreografi, ett ämnesområde i gymnasieskolans läroplan för ämnet dansgestaltning.

I moment 2 är två av lärandemålen de följande: Studenten ska kunna utveckla idéer och förmedla hur olika konstarter kan ingå i konstnärliga processer i samarbete med andra. Vidare ska studenten kunna utveckla och undervisa det konstnärligt pedagogiska utvecklingsarbetet där eleverna själva ska skapa koreografi. I momentet ingår uppgiften kompositionsmetoder där studenten examineras genom att undervisa en danslektion i koreografi. Lektionen ska ta sin utgångspunkt i ämnesplanen för koreografi och elevernas eget skapande, där minst en annan konstform ska ingå i processen. Studenten ska själv arbeta fram lektionsupplägg och i examinationen undervisar studenten gymnasieelever.

Kursen *Fortsättningskurs i dans och lärande 2* (U0024G), har två moment. I det första momentet, "Dans och dansdidaktik" (9 hp), är innehållet fokuserat på gestaltande dansteknik, expressivitet och tre dansgenrens specifika särart på en fördjupad nivå. Den didaktiska delen (om 2 hp) innehåller praktiskt arbete i att planera, skapa, undervisa och utvärdera danslektioner för elever i skolväsendet på en fördjupad nivå med utgångspunkt i gällande styrdokument. Didaktikundervisningen utgår från studentens valda genrer (jazz, klassisk balett, modern nutida dans). Lärandemålet ger vid handen att studenten ska kunna "planera, skapa, undervisa och utvärdera dansundervisning för elever i skolväsendet utifrån gällande styrdokument och ett konstnärligt pedagogiskt perspektiv på en fördjupad nivå." Under kursen tränas studenten genom praktiska dansseminarier, övningsundervisning, diskussioner och föreläsningar.

Vid examination undervisar studenten en del av en danslektion, och fokuserar på att visa hur progressionen i gymnasieskolans styrdokument för Dansteknik 2 till Dansteknik 3 (eller 4) har skett, samt hur hon/han jobbar med tydliga mål och syften med varje övning. För att kunna täcka alla delar i kunskapskraven för den valda kursen, gör studenten en skriftlig terminsplanering innehållande kompositionsuppgift och reflektionsuppgift för sina elever för att kunna bedöma dem i alla delar av kunskapskraven.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 1.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

I kursen *Dansteori* 7,5 hp (U0020G) finns ett lärandemål som direkt relaterar till dans och genus. Litteraturstudier, föreläsningar, diskussioner och studentens eget utforskande av dansundervisning relaterat till kropp, genus och etnicitet utgör aktiviteter i kursen. Målet examineras genom ett skriftligt normkritiskt granskande av de frågor som genererats i det egna utforskandet.

Flera av våra studenter är aktiva inom RFSU och påtalar därför att utbildningen och miljön ska vara inkluderande, i vidare bemärkelse än enbart vad beträffar kön. Vår strävan efter jämställdhet och likabehandling ska genomsyra studenternas vardag i miljö och kurser. Etik och värdegrundsperspektiv synliggörs kontinuerligt och sedan hösten 2017 då #Metoo diskussionerna genomsyrat samhället pågår viktiga samtal och reflektioner vid danslärarutbildningen. Vid Dans i skolan-biennalen i Skellefteå och Piteå i maj 2018 lyftes samtyckeskulturen fram specifikt i workshops och seminarier bland annat genom en mikrofenomenolog, Bruna Petreca, som är verksam vid Materials Experience Lab, Delft University of Technology i Nederländerna. Seminarier kring området "dans, kropp och samtyckeskultur" väcker stort intresse hos såväl studenter som lärare vid diskussioner om dansens betydelse i viktigt förändringsarbete. Danslärarstudenter och lärarutbildare för även diskussioner kring kroppen som verktyg och hur man kan utmana normer för att nå ett mer jämställt och jämlikt samhälle.

Inom dansområdet har det historiskt sett varit flickor som har sökt sig till dansskolorna. Det kommer sannolikt att ta lång tid innan det råder en jämn könsbalans bland sökande till danslärarutbildning. Det är endast undantagsvis män som hittills har sökt inriktningen och för närvarande läser inga män ämnet dans.

Vid LTU finns dock en förhoppning om att det ökade intresset för och kommunala satsningen på dans och utbildning, inte minst i Luleå, ska ha betydelse för att på sikt nå fler barn och ungdomar från alla samhällsgrupper och områden. Frågor om jämställdhet diskuteras i olika sammanhang och det finns en tydlig medvetenhet kring genus och könsmaktsordning hos såväl personal som studenter. Samtidigt är det viktigt att framhålla att studenternas önskan är att varken studenter, personal eller övriga ska definieras efter kön, då könstillhörighet kan ändras.

Ämneslärarprogrammet med inriktning mot dans arbetar för en jämställd arbets- och studiemiljö genom att följa LTU:s jämställdhetspolicy där en jämställd fördelning mellan kön bland personalen eftersträvas. Vid rekrytering av ny personal har vi dock haft endast kvinnliga sökande, varför personalsammansättningen i flera av kurserna är enkönad. Inom närliggande ämnesområden som musikhistoria, teater, ljus, redigering, rörlig bild samt presentationsteknik möter studenterna många manliga lärare, liksom i UVK och VFU.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Studenterna deltar i LTU:s fortlöpande utvecklingsarbete gällande kursinnehåll, kursrevideringar och skapande av nya valbara kurser tillsammans med examinatorer och kursansvariga. Kursvärderingar genomförs, enligt LTU:s rutiner, när kursen är avslutad (se utförlig beskrivning i del 1). Kursvärderingsresultaten sammanställs och presenteras för respektive examinator som gör en analys av rapporterna. Därefter vidtar examinator tillsammans med lärare eventuella åtgärder. Vid nästa kurstillfälle presenteras resultaten av föregående kursvärdering för studenterna, och kursledaren informerar om vilka steg som tagits för att förbättra eventuella brister från föregående kurstillfälle.

Förändringar som examinator behöver göra ska förankras hos utbildningsledare och avdelningschef. Utbildningsledaren har då möjlighet att presentera detta i programrådet, som genomförs två gånger per läsår. Studenter från ämnet dans deltar i hög utsträckning vid programråden. Programråden syftar till att ge studenterna möjligheter att peka på utvecklingsområden i utbildningen. Tanken är att mötena ska fokusera på övergripande programspecifika frågor, men studenter kommer ibland med förbättringsförslag som då diskuteras med kursledare och examinatorer. Vid nästkommande programråd återkopplas de förändringar som genomförts.

Strategier som syftar till att studenten ska genomföra sina studier inom ramen för den planerade studietiden lyfts framför allt fram i del 1. För att säkerställa att utbildningen är relevant för danslärare genomför Institutet Dans i skolan och LTU gemensamt en uppföljning av studenter som har genomgått danslärarutbildningen. Ambitionen är att Institutet i samverkan med LTU ska följa upp utbildningen vartannat år. Kartläggningen från 2018 visar att de flesta som examinerats arbetar som danslärare. Sedan inrättandet av danslärarutbildningen 2003 har 64 danslärare utexaminerats från LTU, och av de 57 studenter som besvarat enkäten har 54 anställning som danslärare i grund- eller gymnasieskola – totalt 95 % av studenterna.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Programråd med musik- och danslärarstudenter från de olika årskurserna, företrädare för studentkår, lärarutbildare och ibland även verksamma lärare genomförs kontinuerligt med fyra träffar per läsår. Vid programråden har studenterna möjlighet att påverka och även delta i utvecklingsarbetet av program. Återkoppling från tidigare programråd ges också. Det kan exempelvis gälla tidigare framförda förslag eller utlovade åtgärder. Att få studenternas perspektiv på innehåll, progression och hur väl kursernas innehåll svarar mot förväntningar på studietiden och kommande arbetsliv, speciellt senare års studenter som genom sin VFU fått en hel del erfarenheter och kunskap, hjälper oss att hålla utbildningen relevant och verksamhetsnära. Studenterna har också goda möjlighet att påverka kursinnehåll och agerar som samtalspart i arbetet med nya kurser och kursrevideringar.

Två gånger per år kallar även utbildningsledaren med ansvar för ämneslärarprogrammet till programråd där student- och lärarrepresentanter från alla ämnen möts. I dessa programråd har studenterna möjlighet att påverka utvecklingsarbetet av programmet i sin helhet och UVK samt VFU i synnerhet. Att få studenternas perspektiv på innehåll, progression och hur väl kursernas innehåll svarar mot förväntningar på studietiden och kommande arbetsliv, speciellt senare års studenter som genom sin VFU fått en hel del erfarenheter och kunskap, bidrar till att hålla utbildningen relevant och verklighetsnära.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Utgångspunkten för inriktningar där ämnet dans ingår är att studenterna så tidigt som möjligt i utbildningen får möta yrkeskunskap och professionalism, dels i mötet med det omgivande samhället, lärare och gästlärarens erfarenheter och berättelser, dels genom VFU. Danslärarutbildningen vid LTU har även god kontakt med gymnasieskolor som har inriktningen dans i sitt program. Vi bjuder varje år deras elever till både "öppet hus" men framförallt också till våra minikurser i dans. "Öppet hus" och minikurserna är ett led i rekryteringen av dansstudenter men fungerar också som ett sätt att samverka och skapa möjligheter för dansstudenter att komma i kontakt med potentiella arbetsgivare. Vi samverkar även med närliggande aktörer i dans, t.ex. Dans i Nord, där vi samarbetar med lokaler, föreställningar och yrkesverksamma koreografer/dansare, som våra studenter får ta del av som gästlärare i dansgestaltning, koreografi, improvisation med mera.

Nyutexaminerade danslärare behöver ofta skapa sina egna arbetsmarknader. Studenterna får ibland själva vara beredda på att uppvakta kommuner, politiker, skolchefer, lärare och föräldrar för att få igång en försöksverksamhet i dans vid en gymnasieskola. Under utbildningen får studenterna därför träna sig i argumentations- och presentationsteknik för att på bästa sätt kunna kommunicera sitt budskap. Detta kan anses speciellt och unikt för ämneslärarutbildningen LTU med inriktning dans.

Danslärarutbildningen vid LTU har ett väl utvecklat nätverk med kommuner och partnerskolor runt om i landet där studenternas VFU bedrivs. Studenter som rekryterats nationellt kan placeras för VFU på sina hemorter. Förutom samverkan under VFU sker skolsamverkan, som tidigare nämnts, inom ramen för fältstudier (VFL) där danslärarstudenterna genomför fältstudier och övningsundervisning i grund- och gymnasieskolan. Studenterna tittar på förutsättningar och utmaningar med att undervisa i dans, varför elever väljer att läsa dans på gymnasiet. De tittar också på innehållet i gymnasieutbildningarna som har dans och vilka likheter/skillnader det finns.

Den nationella plattform för Dans i skolan som är under uppbyggnad i Norrbotten har också stor betydelse för ämneslärarutbildningen och studenterna. Inom ramen för plattformen sker utvecklingsarbeten i samverkan. Exempelvis lyfter LTU, Institutet Dans i skolan, Piteå kommun och Skellefteå kommun gemensamt fram en stark miljö för att utveckla området Dans i skolan och danskonsten. Detta syns genom bland annat sommarakademier och Dans i skolan-biennaler, men också mer allmänt i plattformens engagemang för dansutveckling lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. De nationella Dans i skolan-biennalerna som arrangeras vartannat år är ett exempel på värdefull samverkan. Biennalerna fungerar som mötesplatser för hela området Dans i skolan och eftersom biennalerna anordnas vid LTU:s danslärarutbildning i Piteå, och ibland också vid Campus i Skellefteå, får studenterna delta i workshops och seminarier med nationella och internationella danskonstnärer, danslärare och forskare, särskilt inbjudna tack vare de samverkande institutionerna. Biennalerna är inte bara viktiga mötesplatser för elever, lärare, danskonstnärer, studenter, lärarutbildare och beslutsfattare utan också viktiga för lärarstudenternas kontaktskapande och kunskapsbildning. De erbjuder sammanhang där studenterna tillägnar sig ytterligare kunskap inom danspedagogiken, vilket hjälper dem att nå kursmålen.